

Keresztmetszet

A SZEGEDI SZÍNHÁZ ÉVADTABLÓJA

Tisztelettel (be)jelentem, a szegedi színház túlélte a felszabadulástól datált, legújabb kori történetének sorrendben 40. évadját. (A zárójeles in flagranti oka: magam is most eszmélek rá, jeltelenül zajlott.) S minthogy színházi fronton a kerek évfordulós megemlékezések csak ezutánra várhatóak, Szeged színházi élete viszont — a háborús kataklizma végóráinak közeldével — elsőként állhatott talpra, ez a tény több szempontból is tünődésre készítet. Éppen esztendeje, hogy e helyütt idéztük volt — a rekonstrukcióját vajdó főépület centenáriuma kapcsán — helyi színjátszásunk hőskorát, historikus szebb napjait, s azóta építkezés dolgában sokkal okosabbak nemigen lehettünk. A negyvenes évek derekán először itt pislákol megint Thália szentélyének szírenáktól elfűtött örökmécsese, hogy mint lepkéket a lámpafény, büvölje vonzaskörzetébe az ország élvonalbeli előadó-művészeit: színészeket, operaénekeseket, zenészeket. Az az időszak elmúlt; visszavonhatatlanul, végérvényesen. Hullámvölgyek és hullámhegyek követik azóta egymást, most momentán a szedelőzködés, az erőgyűjtés korát éli a színház. Készületét hön óhajtott szép napokra, mikor újra ismerősen hangzik a páholybérlet, s akadnak gazdái, mert ütőképes, színvonalas társulatok, izgalmas, lélekmelengető előadások csábítanak egy küllemében korszerű, belső tartalmában modern színházba.

Jelen pillanatban lépeget felé a stáb. Mi történt? Az opera vezetői kicserélődtek. *Pál Tamás* visszatért az Operaházba, *Horváth Zoltán* főrendező a Fővárosi Operettszínházhoz távozott, az új főzeneigazgató *Oberfrank Géza*, Pál valamikori stimmkollégája pedig araszos lendülettel, nagy elánnal vette át posztját, szimfonikusaink és az operajátszás, egyáltalán Szeged zenei életének irányítását. A prózához fölkészült, tájékozott dramaturgok (*Görgy Gábor*, *Vinkó József*) szállítottak darabokat, markánsabb egyéni megnyilatkozásra (London királya: *Király Levente*, Nyitott ablak: *Hollai Kálmán*, Jó estét nyár: *Kovács Zsolt*) vagy intenzív csapatmunkára (Fejek Ferdinándnak, Kár, hogy k...) — mikor hogyan tudtak élni vele. A meghirdetett programot nagyjából sikerült tartani, minimális, a színházi világ rapszodikus viszonyaihoz képest jelentéktelen korrekcióval; ezenfelül újdonságnak számít, hogy áttértek az ötnapos munkahétre, azaz hétfő után kedden sem játszottak. (Más kérdés, mennyire szerencsés kihagyni éppen a hétfőt, amikor nincs tévé.)

*

A prózai tagozat érdekes premierrel indította az évadot. Az idősebb *Dumas* drámatörténetileg is jegyzett „romantikus játékát”, a *London királyát* mutatták be az egzisztencialista *Sartre* átdolgozásában, s már maga a szerzőpárosítás, e két stílus elege sem hétköznapi. A darab *Edmund Kean*ről, a 18—19. század jeles színészéről szól, akinek botrányairól legalább annyi szóbeszéd járta, mint *Garrick*kel vetekvő művészetéről. Leírták azt is róla, hogy alacsony volt és csúnya, evégből — gondolom — rendkívül szuggesztívnek kellett lennie, amit pusztán azért sem tartanék mellőzhetőnek, mert szegedi „hasonmása”, *Király Levente* se nem alacsony, se nem csúnya, viszont kevésbé démoni alkat. A figurát tehát egészen más,

amolyan savonarola-i megszállott típus előítéletével hozza színházba a néző, Király Levente azonban mást játszik, ettől aztán a nők körében tett hódításai is más akusztikát kapnak — hiteles inkább a politikai kalandorsága marad. Sartre-ot tulajdonképpen a művész és a politika viszonya foglalkoztatta máig ható érvénnyel, a művészé, aki a politikai bennfentesség pózban tetszeleg, s a politikusé, aki a művészeti berkekben való jártassággal, cinkossággal. A mű bonyolult gondolatiságát *Sándor János* rendezése leegyszerűsítette, az egészet meghagyta romantikus kalandnak, s tulajdonképpen ehhez asszisztál *Varga Mátyas* díszletképe, *Ék Erzsébet* jelmezkollekciója. Igazán plasztikus figurát *Dobos Kati* Anna Damby-jétől kapunk — a hatalmat fölsőfokon képviselő walesi herceg, *Szirmai Péter* megformálásában, egy-síkú, sablonos.

Jóval több szellemi izgalommal kínált meg Sándor János másik rendezése — Görgey Gábortól: *Fejek Ferdinándnak*. A kétrészes történelmi komédia első közönségmustrája még a gyulai várjátékokhoz fűződik, *Törököt fogtunk* címmel tartotta keresztvíz alá Sándor, s ezzel a textussal esett meg, hogy a kritikák javallatára dolgozta át a szerző. Az újabb változatot ugyancsak Sándor János vitte színre 1979-ben Debrecenben, így Szegeden egy többszörösen kiérlelt, kifényesített szöveg találkozott a kivitelezésére vállalkozó harmadik társulattal. Görgey a háború, a hadiállapot mechanizmusával játszadozik el a rá jellemző, groteszk fintorokkal, szellemi eleganciával. A háború az háború, s a hadviselő felek, ha éppen nincs mit tenniük, pusztán megélhetésükért is üzemképes állapotban tartják magukat, illetve egymást. A magyar végvári vitézek kiegyeznek a törökkel: az eredményt látszateredményekkel pótolják úgy, hogy kölcsönösen jól járjanak. A török fél szállítja a hullajelölteket, akik amott útjában állnak valakiknek, s a piszkosmunkát azokkal a magyarokkal végeztetik el, akik ezért a furcsa, kádarselektáló tevékenységükért zsoldot kapnak a maguk gazdáitól, minthogy hazulra is teljesítik a tervet. E dramaturgiai bűvészmutatvány mögött nem nehéz fölismerni a clausewitz-i tétel rokokó fricskáját: a háború ugyan a politika meghosszabbítása más eszközökkel, ám amíg a politikát odafönt csinálják, az eszközök alul vannak, s ezekkel az eszközökkel vissza is lehet élni, akár becsapni velük a politikát diktálókat. *Molnár Zsuzsa* tehetséges várbelső-díszletében több jeles színészi alakítás segíti a nézőt társául szegődni Görgey gondolatainak. *Mentes József* Füleki várkapitányának naiv kihasználhatósága, Király Levente gyapjasi várispánjának körmonfont ravaszága, Kovács Zsolt királyi biztosának az örök hivatalnokot anakronizáló hűvös tárgyiassága vagy *Berek Kati* nagyravágyó várkapitányéja kidolgozott, szép munka.

Ma már túri a nyomdafestéket, meg aztán a bíboros ki is mondja, előadás végén, mit pontoz a címbeli „ká” *John Ford* tragédiájában: *Kár, hogy k...* Shakespeare kortársát, jó hazai szokásaink szerint hosszú csönd után egyszerre fedték föl az ország három pontján, a most lezárult évadban citálta közönség elé a budapesti Katona József Színház és a szegedi, de tervezte Zalaegerszeg is. Nem tudom, a véletlen számlájára írható-e továbbá, hogy a szerző viszonylag szerény színpadi terméséből is éppen erre gondoltak mindahányan. Szegeden mindenestre nincs érzelmi-hangulati, vagy még inkább karakterbeli előzmények nélkül: még *Ruszt* mutatta itt be, a Kisszínházban, *Shelley A Cenci ház* című darabját, ahol apa és lánya vérfertőző viszonyából bomlik ki a családi dráma — ezúttal a testvérszerelem jut hasonlóan tragikus kifejléhez. Érdekes, hogy mindkét darab írója angol, s választott színhelyük, ahol e természetsértő kapcsolatok buggyanó lávafolyamát parttalanul engedik áradni, a reneszánsztáji Itália. (De hát a hadszíntér áthelyezése a szigetországból éppen a méditerránumba, s onnan üzenni a ködös Albionba vissza, már Sir Williamnek is bevált trükkje, kedvenc fogása volt.) „A vélemények Ford művészi szándékait és eredményeit illetőleg mindmáig egymásnak homlokegyenest ellenkező típusokba oszthatók — írja Szenczi Miklós egy 1937-es tanulmányában —. Ford műveire mindenki véralkata szerint reagál; félreismerhetetlenül dekadens szellemük elragadja a rokonlelkeket, de megbotránkoztatja a konzervatív természeteket.” Meglehetősen pontos diagnózis ma is. Ahhoz már harcedzett a néző, hogy a hirtelen lobbanó indulatokért rögvest karddal vesznek elégtételt, s percek alatt hulláhegyek domborulnak a színpadon. Hanem a vágy és a bosszú ilyen nyers „átcsoportosítása”, amivel minden relatív

lesz, s az eredendően erkölcsstelennek ítéltető testvérszerelem még mindig egy erkölcsösebb magatartás fölényével vívhatja meg haláltusáját, küzdheti ki magának öngyilkos nászát — ez a fordulat igazán elgondolkodtató. Kivált, ha üzenetét szeretné fölfejteni a néző. Főiskolai hallgató, *Bodolay Géza* vizsgarendezése próbálkozott vele Szegeden — őszintén szólva nem sok sikerrel. Technikailag ugyan kiállította a darabot, csak hát a lényegi problematikájával nem tudott mit kezdeni igazán. Varga Mátýás befelé levegősen terjeszkedő díszletei teret, udvart, fogadószobát egyaránt érzékeltetnek, lejáróit félig borító rácsait fény vetíti a falakra, nyomasztó börtönlevegőt árasztva. Molnár Zsuzsa karakterfestő jelmezeiben ily miliőben játszanak a színészek. Dobos Kati Annabellája és *Vass Gábor* Giovannija szenvedélyesen, már-már patetikusan ábrázolja ennek a különös szerelemnek rómeói nagyságrendjét, elkerülve a patológikus felhangokat — aminek reagálása a többiekre, elsősorban a lányt nőül vevő Soranzo: Hollai Kálmánra, illetve a szerzetes Kovács Zsoltra marad. Ők az előadás legjobb figurái.

A prózaéavad búcsúpremierjén „Viktor Edman”, *Fejes Endre* különös sorsú munkásfiúja köszönt be a Kisszínházba: *Jó estét nyár, jó estét szerelem*. Regény, tévésorozat (*Harsányi Gáborral*), majd *Presser Gábor* hangulatfestő zenéjével musical a Vígyszínházban (*Hegeudús D. Gézával*) — ennyi röviden a darab előélete, míg ez utóbbi változat ideért. A hatvanas évekből a nyolcvanasra. Aktuálisnak kell hinnünk tehát, nota bene, bizonyos utalásai fölött hamar eljárt az idő: ma már egy géplakatosnak, ha görög diplomatát játszik, havi 1600-ból legföljebb fél délutánra futná a drinkben. Persze nem is ez a lényeges. Fontosabb ennek a munkásfiúnak illúziója és ambíciója, ami némiképp fölmentést adhat számára a kétségtelen bűnügyben, hiszen félelménél csak a vágya erősebb olyan életforma iránt, mely lehetőségeivel karnyújtásnyira van tőle, akár élhetne is vele. Vajh' ekkora ambícióval miért nem választja a törvényes — bár fáradtságosabb, hosszabb nekifutást igénylő — utat? Elvégre ha görög diplomata nem is lehetne nálunk, de magyar igen, külföldön (jóllehet a kettő nem ugyanaz). Mitől sietős a dolga? Aztán itt van a külföldimádó, hiszékenységgel parvenü magyar tempó, ami szintén érvényes kortűnet — mást ne mondjak, aktualitásáról némiképp olyan események gondoskodtak, mint a hírhedt képlópás ügy. Egyszóval változatlanul akadnak tűnődésre készletű gondolatok a Jó estét nyárban, ezért sem vették elő hiába. Sándor János filmszerű, áttűnésekkel, montázstechnikával komponált rendezése tulajdonképpen jól üzemel Varga Mátýás mozgékony, célszerűen kifejező díszletgörgényein — a gond mindössze annyi, hogy nincs elég markáns, pillanatképekre is életsorsokat fölvillogtató képes színésze hozzá. Még úgy sincs, hogy Katit *Janisch Éva*, Veronikát *Juhász Róza* főiskolai hallgatók játsszák. Több szerepet összevontak, s ez is zavaró. Nem tudni például, hogy Király Levente szmokingos Hűvös-papája, akit fölültet a fiú, azonos-e vagy sem a későbbi személyzetissel, mert ha igen, esetleg bosszújától kell tartani; de hasonló tisztázatlanságok érzékelhetők más szerepösszevonásokon is. Mindazonáltal Kovács Zsolt Fiúja sok emlékezetes percet szerez. Egész attitűdje, tartása, járása, szorongásos magabiztossága sok mindent megsejtet a darab sajtóságos lebegéséből, ugyanakkor féltést és részvétet ébreszt a nézőben. Kár, hogy az éneklésével baj van, amit nem bír hangmagasságban, azt is erőlteti, ahelyett, hogy recitálná. Mellette Dobos Katira és Hollai Kálmánra lehet még figyelni.

Mielőtt az operához kanyarodnék, hadd tegyek említést a mozisínház zenés tréfájáról, *Nóti Károly Nyitott ablakjának* bemutatójáról. Már azért is, mert Nóti egész tevékenysége — gyaníthatóan — másként ítéltetik meg ma, mint fogadták az ötvenes években. Mondhatnám akár, az eltelt évtizedektől rálátásunk támadt, így inkább emelkedett az áziója, kivált hogy elterjedt a televíziózás, s a humor, a kabaré szélesebb csatornahálózatához jutott. Éppen a szegedi előadás egyik érdeme, hogy nyilvánvalóvá teszi, bizony akadnak nehezen vagy soká múlt visszasságok, melyek Nóti szatirikus tollán mit sem veszettek aktualitásukból. De általában a civil és a katonai szellem kényszerű társbérlete is olyan örökzöld témája a humornak, amiről Nóti könnyed szellemességgel, mégis meggondolkodtatóan tud csevegni. A Nyitott ablak tudniillik arról a nyitott ablakról szól, melyen át beugrott valaki a cselédlányhoz, s a szerelemgyerek apját vadászva naiv kötélhúzás indul: civil apát találma a polgármester, de ez sérti az

őrnagy önérzetét, hiszen ahol egy katona ebbeli képességeit, s rajta keresztül egyebeket vonhatnak kétségbe, ott nem nyerhet erkölcscsatát holmi civil bagázs. Persze a darab több ennél. A katonai szolgálatát bájos ügyefogyottsággal kompenzáló-viselő, elpusztíthatatlan Novotny közvitéz és a megesett cselédlány, Mariska szívregénye mögül egész irodalmi körgát kontúrjai derengenek föl a Svejktől *Molnár Ferenc* Liliomjáig. E két példával azért is hozakodnék elő, mert a „derék katona” azonosságát le sem tagadja, ellenkezőleg, büszkén vállalja *Angyal Mária* előadása — miként Molnár Ferenc dramaturgiáját, kompozíciós technikáját is tetten érni a játékszervezés oly bravúrjaiban, mint a kesztyűsjelenet, ahol egyetlen apró ruházati cikk elég-séges a szituáció már-már agyonbonyolításához. Enerváltan, sápkórosan indul az előadás, a néző sokáig arra gondol, igazi darab helyett legföljebb megteszi, ám aztán, hogy fölpörögnek az események, Angyal Mária rendezése sem kényszerül a színészek egyéni képességeire elbizonytalanítani a hatást. Ritmust vált, s ez javára válik. A sok jó szerep néhány jó színészi alakítással mulattatja a nagyérdeműt. Hollai Kálmán viszi a prímet: a figura háttérországiának tapasztalataival töltekezve játszik el amolyan népszínművesre honosított Svejket, akitől egyáltalán nem zavaró, ha énekelni kezd. A kis ember csöndes apoteozisát se fullasztja a kétségtelesen kínálkozó külsőségek közönségpukkasztó folyondárjába; mer mértéktartó lenni, s ez itt nem is olyan könnyű.

*

Az operai tagozat három bemutatót tartott. A hagyományosan egy estére tervezett *Parasztbecsülettel* és *Bajazzókkal* nyugati turnét bonyolítottak le, tavalyról hozták át magyar nyelvű premierre *A sevillai borbélyt*, végül *Smetanának* adóztak, halála centenáriumán, *Az eladott menyasszonnyal*.

A Parasztbecsület *Hubay Jenő* egyfelvonásosával, a *Cremonai hegedűssel* ment 1935-ben a szegedi szabadtérin, mely dátum azért is nevezetes, mert a szerző, *Pietro Mascagni* vezényelte. A hazai operajátszásnak, benne a helyinek, egyébiránt sincs restanciája a századvég megismételetlenül friss, a szenvedélyeket eredetien fölkorbácsoló két alkotásával, a *Bajazzókkal* sem — mindkettő gyorsan érkezett Itáliából, operaegyütteseinknek rendre visszatérő repertoárdarabjai. Most Szegeden Horváth Zoltán rendezi. *Csikós Attila* egy templomtér makettjére tervezi a Parasztbecsület díszleteit, a *Bajazzókat* még kisebb színpadra és környékére; *Vágvölgyi Ilona* jelmezei az indulatok sötét tónusát fantáziával színezik át. Tudom, unos-untig emlegetjük a Zenés színház mostoha térvizonyait, hogy garzonban nehéz húsvéti körmenetet tartani, ezért ajzottabb éberséggel fürkésszük, ahogyan Horváth Zoltán a színészvezetésbe, arcok játékába, mozdulatokba sűríti ötleteit. Így celebráltatja például az Intermezzo alatt Santuzzával a szerencsétlen nő saját kis gyászmiséjét, a jegyesség, a gyermekáldás fájdalomosan tovatűnt ábrándjának nosztalgikus némajátékát. Felette szükség is támad a szereplők apróbb gesztusaira, mivel az előadások olasz nyelvűek, a nézőnek szinte egyetlen információforása a történésről. S szerencsére a zenei kivitelezés nem ütközik lehetetlenítő falakba. Oberfrank Géza munkamódszere mindenekelőtt a zenekari hangzás ápoltságán érezteti hatását. Nem mintha korábban orchestrális gondok jellemezték volna a helyi operajátszást, ellenkezőleg, szimfonikusaink általában biztos pilléreit garantálták az előadásoknak. Most tehát egy eredendően jó minőség további fejlesztésének lehattünk örvendetes fültanúi, hogy szinte teljesen kiszűrték az üres, szóródásos vagy tartalmatlan szólammenetek, az intonáció tiszta és magvas, a muzsikának töretlen folyamata van, s ez a tömör, mégis választékos hangzástest sohasem privatizál a színpaddal, noha e nyitott zenekari árokból kukucska a kísértés. Mintha vattába vagy nemes kötőszövetbe ágyazottan szólalnának meg a hangszercsoportok, egy-egy motívumot gondosan indítanak, ivelnek és fejeznek be. A zenekar szimfonikus igényű közreműködése inspirálja a színpadot, ahol váratlanul szépszámú kitűnő teljesítményt találni. *Misura Zsuzsa*, *Németh József*, *Sebastian Gonzales*, illetve *Juhász József* és *Gyimesi Kálmán* egymást mulják fölül: ennyi remekül megoldott szerep, ráadásul főszerep, egyetlen estén, már-már luxus, persze ki bánja. *Misura Santuzzája* nagyívű, drámaian megélt, itt-ott tán kissé

sok is, ahogyan hangerővel a Leonorák felé mozdítja el szólamát. Németh József intakt, robusztus, zeneileg gondtalan Alfio, csupán Sebastian Gonzalesnek akadnak odavetett megoldásai, ám egészében az ő Turidduja — igéző dallamformálásával — a szerző megálmodta dél-szaki temperamentum. *Varsányi Mária* Lolája kissé visszafogott, *Lengyel Ildikó* Luciája inkább színészileg-segíti az előadást. A Bajazzókat Gyimesi Kálmán esztétikus prólogja konferálja, mindjárt légkörteremtőn, hogy a hallgatóságot meglegyinti a művészet szemlekeze. Gyimesi végig kitűnő Tonio, a figura véreben van, s hasonlóképpen felsőfokon szólhatunk Juhász József Caniójáról, a Kacagi, Bajazzót! megrendítően tolmácsolja. Toscájára emlékezve nincs olyan jó passzban *Bajtay-Horváth Ágota*, ám Neddájának föltétlen erénye a szerep komplex értelmezése, hogy zene és játék minden rezdülésében egymásból következik.

Szokatlanul rövid időn belül jutott vissza premierközönség elé A sevillai borbély, *Rossini* sikeroperája. Másfél esztendeje ment itt olaszul, vendég-Figarával, fél szemmel nyugati turné-ra figyelve, Pál Tamás dirigálásával, hogy csupán csak azon körülmények fölsorolására szorítkozunk, melyek azóta megváltoztak, s így jószerivel indokolják e repríz szokatlan gyorsaságát. Mert a darab magyar nyelven, helyi Figarával, nem kifelé kacsintgatva, de sorozat-előadásokra készülve, kivált pedig más karmesterrel, némileg más orcáját mutatja. Kezdjük talán a végén, Oberfrankkal, akit nemcsak dirigensként, de átdolgozóként is föltüntetnek a színlapon, *Blum Tamással*. Tulajdonképpen az eddigi Sevillai-előadásoktól éppen a friss fordítás, s a belőle következő dramaturgia különbözteti meg ezt az előadást. Oberfrankék persze nem irták át gyökeresen a szöveget, ám azt sem mondhatnánk, hogy pusztán pár berögzött formula mandzsettagombjait vasalják körül. Eljárásuk két lényeges eleme: a prozódia és a cselekmény összefüggéseinek megvilágítása. Az előbbi látszólag az énekeseknek segít, jóllehet a hallgató fülének is tetszetősebb, ha például egy rövid, lemenő koloráló futamban nem azt kell énekelni, hogy „szeretlek”, hanem „imádlak”, vagy az „elbűvölt” helyett „elbájolt” hallik — énekelhetőbb, kerekesebb, könnyebben gördül. Hanem következményeiben messzebb mutat, hogy a cselekmény szempontjából fontos információkat is újrafordították, világosabbá, érthetőbbé téve, mi fog történni. Ilyen például a kulcslopás mozzanata, ami a korábbi változatban valamiképpen elsiklott, s nemigen értette, tán nem is figyelte a néző, hogyan jutnak be Lindorók Rosinához; most egyértelmű, Figaró cseni el a kulcsot Bartolótól. A dolog lényege pedig, hogy ezeket a situációkat kifelé, jól artikulálva, jól artikulálva, mintegy a közönség értésére adva játsszák. Általában tehát a recitativós szakaszokról van szó, melyek jószerivel azért kaptak helyet a darabban, hogy útbaigazítsák a nézőt. A friss szöveg rendezőigénnyel is föllép, átrajzolja a színpadi gesztusokat. A korábbi változat könnyedsége időnként szabadosságba, komikuma burleszkbe csapott át — most visszanyerte a darab a karakteréhez nélkülözhetetlen színpadi fegyelmét, tartását. Nem arról van szó, hogy a szereplők véresen komolyan vennék. Tán-cikálnak, bolondoznak eleget (Gyimesi Kálmán nagyvonalú Figarója és *Gregor József* telibetalált ének mestere viszi a primet) — de nem többet a kívánatnál. Oberfrank fölfogásában A sevillai borbély nem komoly könnyűzene, mint Pálnál volt, hanem könnyű komolyzene, aholis a lényeg, hogy komolyzene. Az orchesternek szimfonikus méltósága nő, a futamokat rendszerint kijátsszák, még ha ettől időnként aszinkronba is kerülnek a színpaddal. Lehet vitatni, kinek mely változat kedvesebb. A énekesek általában jó teljesítményt nyújtanak, csupán a sotto voce kifejezésekkel birkóznak néhányan, mert nem tudnak plasztikusan, élvezhetően énekelni „hang alatt”.

Fiatal szerelmesekről szól Az eladott menyasszony is, s a pénz áll útjukban. Érdekes módon azonban nem a lány nagyravágyó szülei képviselik az anyagilag előnyös nász érveit, hanem a házasságközvetítő. Ő akar mindenáron nyélbeütni egy olyan frigyét, amit tulajdonképpen senki sem erőltet, ennél fogva jelentősebb konfliktus nincs, a tét mindössze Kecál leszereélése. Ez a basszusba bujtatott ellen-Figaro csupán a pénzt lesi, a búsás honorárium reményében fogadást köt — ám a furfangos parasztfiú túljár az eszén, az „eladott menyasszony” ve-vője maga az eladó lesz. Persze nem is a Figaro Kecál igazi hasonmása. Inkább *Dulcamara*, *Donizetti* ravasz bájitalárusa, minthogy a közép- és kelet-európai nemzeti daljátást szorgal-

mazó romantikus igyekezet nem utolsósorban innen, az olasz — és persze a francia nagyope-
rai — eredményekből profitált (elég csupán utalni *Erkelre*). Mindazonáltal Smetana muzsiká-
ja eredetien friss benyomást tesz a ma emberére is. A népi motívumokat bravúrosan öltözteti a
műzene szimfonikus tózájába, hangulatában megőrizve a cseh folklór mélyről szakadó örö-
möt, borongós kedélyhullámzását; ropogó ritmusát, ugráns dallamfordulatait, fesztelen
boldogsághajtását. Jelentékeny erőket mozgósítottak Szegeden tisztelni a komponista em-
lékének. A rendezés *Premysl Kocin*nak, a Prágai Nemzeti Színház művészenek kezébe tényleg
jó helyre került, hisz koreográfus kolleganőjével, *Astrid Sturovával* anyanyelven beszél
Smetanát. Varga Mátyás vidám színpada totális hatásra törekvően terpeszkedik oldalfaltól ol-
dalfalig, a cseréptető falusi házak homlokzata közé távoli dombok lankáit csempészi be, s a
színek kavalkádja, a búcsúját ünneplő falu fesztelen mámore süt át Molnár Zsuzsa választé-
kos jelmezein is. Hamvasak, csiszoltak, jellegzetesek a táncok, a tömeg minőséget képvisel, a
belső mozgásoknak rendje, ökonómiája úgy tágítja ki a teret, mintha egy varázsló gondozná.
Tartalmasan, jól szól a kórus (karigazgató *Molnár László*), s mivel szerepe erősen meghatáro-
zó, az előadás lényegi pontján érezni a készületet, nincs megalkuvás. Koci a kamarajelenetek
és táncos tömegtablók vetésforgójában intim érzelmi kiborulásokat is engedélyez, a harmadik
felvonás cirkuszjelenete bravúros, fináléja azonban kissé ügyefogyott, leesik sután, ahelyett
hogy fölülvélne. Oberfrank Géza ismét kettős minőségében jegyzi a premiért; fordításai ezúttal
is jól énekelhetőek, ezért érthetőbbek is, zenei vezetése pedig elsőrangú. Már a nyitányánál iz-
lelni a gondos próbák áldásos gyümölcsét, a vonósok sístergő szólammenetei kijátszottak, a
fűvös hangzások egészségesek. Gregor József minden hájjal megkent méregkeverője szerepjá-
ték és éneklés ritka harmóniája. Az eladott menyasszony érzelmi tortúráját bensőségesen éli át
Vámosy Éva, mellette *Réti Csaba* önérzetes parasztfiú, aki e neki való szerepben jó teljesít-
ményt nyújt. Az operai évad üde élménnyel búcsúzott tehát 1984-ben a szegedi Zenés Színház-
ban. A jövője biztosítottak látszik.

NIKOLÉNYI ISTVÁN

Szerkesztői asztal

Az írószövetség vendégeként járt Ma-
gyarországon *Szergej Zaligin*. A neves
szovjet író Szegedre is ellátogatott, fölke-
reste szerkesztőségünket és az egyetem
orosz tanszékét. — Szerkesztőségünk ven-
dége volt *Grendel Lajos* csehszlovákiai ma-
gyar író is.

*

Égi s földi virágzás tükre. Kortársak
Nagy Lászlóról. A könyvet, melyet a Ma-

gyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők
Egyesülete, a Veszprém megyei Tanács és
az Eötvös Károly Megyei Könyvtár adott
ki, az iskázi emlékház avatásakor kapkod-
tuk szét. Olvashatjuk benne a mama vissza-
emlékezését, a Nagy Lászlóról szóló vallo-
másos műveket és tanulmányrészleteket, a
róla, illetve hozzá írt verseket. A kötetben
válogatott Nagy László-bibliográfia is he-
lyet kapott.